

Cumpass da la partida

Allianza dal Center Grischun

Die Mitte Graubünden - Alleanza del Centro Grigioni

www.gr.die-mitte.ch/rm/

Libertad. Solidaridad.
Responsabilidad.

Allianza dal Center
Grischun

La nova patria dallas valurs el Grischun

Libertad. Solidaritad.
Responsablidad.

Il fundament da «Die Mitte Graubünden – Allianz dal Center Grischun – Alleanza del Centro Grigioni» schai ellas valurs libertad, solidaritad e responsablidad. Quellas valurs meinan vinavon l'ierta politica dalla PCD e PBD Grischun e vegnan interpretadas daniev el mund che sesviluppescha adina vinavon. La pli gronda finamira dalla partida ei il rinforzament dalla politica dil center sin palancau dallas vischnauncas, regiuns, dil cantun ed dalla confederaziun. L'Allianza dal Center Grischun duess porscher in dacasa politic a tut quels che mettan peisa sin ina politica che promova ina convivenza cun respect e responsablidad, mo era che risguarda la dignitad humana. Accents duein era vegnir mess tier la promoziun da dunnas e giuvenils. La partida nova duess era vinavon semetter en per finamiras politicas dalla PCD e PBD Grischun: Pil levgiament e per la promoziun da famiglias e per fatschentas pintgas e mesaunas (KMU); pil manteniment e novs plazs da lavur; per in'agricultura ferma en regiuns da muntogna ed ellas valladas; pil rinforzament da regiuns muntagnardas e dalla periferia; per in survetsch public attractiv.

Versiun 27.02.2022

Cuntegn

Las valurs	4
L'Allianza dal Center – il dachasa politic	5
L'Allianza dal Center – la via a soluziuns acceptablas per la maioritad	5
L'Allianza dal Center – per in spazi da viver persistent e cun avegnir	6
Nus ans engaschain per...	6
Societad	7
GEA a la distgargia da las famiglias	7
GEA a la participaziun da la giuventetgna	7
GEA a la diversitad culturala en il Grischun	8
GEA a la furmaziun orientada a la pratica	8
GEA a la sanadad ed al provediment social	9
GEA a la politica da generaziuns	9
Economia	10
GEA a la creaziun da valor regionala	10
GEA al turissem	10
GEA ad in'agricultura indigena	11
GEA a l'energia regenerabla e durabla ed ad ina natira intacta	12
Stadi e politica	13
GEA a fermas vischnancas autonomas	13
GEA a finanzas equilibradas	13
GEA a dapli segirtad ed ad ina justia effizienta ..	14
GEA ad averturas per il traffic attractivas	15

Las valurs

Nus rinforzain la **politica dal center** sin stgalim communal e regional en il Grischun. L'Allianza dal Center dal Grischun dat in **dachasa politic** a tuttas e tuts ch'èn a la tschertga d'ina convivenza plain **solidaridad, responsabilidad e respect**. Nus faschain politica che tegna aut la **dignidad umana** senza cundiziuns.

L'Allianza dal Center – il dachasa politic

L'Allianza dal Center s'engascha per ina societad cun valurs liberalas ed umanisticas. Giustia, toleranza ed egualitad èn la basa per ina convivenza cun solidaridad e responsabilidad. Nus respectain la libertad persunala individuala da mintgina e mintgin. Quai èn nossas premissas fundamentalas per ina politica pragmatica pronta da far cumpromiss ed abla da chattar in consens. L'Allianza dal Center tgira la varietad geografica, linguistica e culturala dal chantun Grischun. En quel connex sa chapescha per nus da sez l'egualitad dals dretgs ed ina represchentanza adequata.

Autodeterminaziun, umanitad e responsabilidad sociala èn la basa per noss agir!

L'Alleanza dal Center - la via a soluziuns acceptablas per la maioritad

La radicalisaziun adina pli gronda da la societad, nagina prontezza da tschertgar communablamain soluziuns e vulair attrair l'attenziun a tut pretsch èn tratgs omnipreschents en la societad. Nossa ideologia democratica cumpiglia dentant ina convivenza politica, ina confruntaziun dals interess equilibrada e l'abilitad da far punts.

La prontezza da cooperar, la tschertga d'in consens e la finamira da depolarisar accumpognan nus sin questa via.

L'Alleanza dal Center - Iper in spazi da viver persistent e cun avegnir

Tradiziuns vividas en regiuns ruralas valan tuttina bler sco ils fermes centers economics. Ellas represchentan in spazi da viver autentic e persistent che porscha tant a famiglias, a giuvenils sco er a glied attempada ina perspectiva per il futur e pussibiliteschan in'auta qualitat da viver. Il mantegniment dal service public, l'administraziun decentrala dals secturs sanadad, furmaziun ed avertura da l'infrastructura sco era la promoziun d'ina cuntrada d'interpresas innovativa en l'industria, il mastergn ed il turissem mettain nus sin il medem stgalim sco in'agricultura confurma al lieu ed in diever effizient e valorisant da la forza idraulica, ina resursa indigena. La transfurmaziun digitala è ina cumpogna da viadi essenziala.

Regionalitad, innovaziun, service public e la promoziun da resursas indigenas èn las pitgas da nossa politica regionala.

Nus ans engaschain per...

Libertad - las IMPs ed il turissem

In'conomia productiva, interpresas pitschnas e mesaunas agilas ed in svilup persistent dal turissem pussibiliteschan in aut standard da viver e libertad individuala. Per quai prendain nus en mira programs da promoziun pregnants, l'extensium da l'infrastructura necessaria per l'economia, la promoziun da la furmaziun da persunal qualifitgà, l'eliminaziun d'obstachels birocraatics ed il sustegn da tecnologias futuras favuraivlas a l'ambient.

Solidaridad - las regiuns

Per la solidaridad tranter las differentas regiuns dal Grischun. La citad e la champagna sa cumpletteschan!

N'emporta betg nua en il Grischun ch'ins viva, lavura ed economisescha – nus vulain ch'ils umans hajan dapertut las medemas schanzas. Perquai è nossa pretensium da crear per tut las Grischunas e tut ils Grischuns las megtras cundiziuns da basa pussaivlas en lur spazis da viver respectivs. Tant quai che pertutga la furmaziun, la purschida da plazzas da lavur sco era la pussaivladad da sa sviluppar sin il martgà da lavur. Nossa finamira è d'evitar la depopolaziun en las valladas e las regiuns perifericas.

Responsablidad - la famiglia

Per ina politica da generaziuns responsabla e la cumpatibilitad da professiun e famiglia.

Nossa finamira è da sustegnair uschè bain sco pussaivel l'entira varietad da famiglias e da rinforzar vinavant l'attractivladad per famiglias en il Grischun. En il center da nossa politica sociala èn tut ils divers umans ed ina societad da prestaziun solidarica. Mo in stadi social productiv po ademplier a moda effectiva sias incumbensas: esser solidar cun quellas e quels che dovran noss agid e rinforzar l'atgna responsablidad da quellas e quels che pon gidar sasezzas e sasezs.

Societad

GEA a la distgargia da las famiglias

Las famiglias en tut lur diversidad èn fitg impurtantas per il svilup e la stabilitad da la societad.

L'Alleanza dal Center Grischun s'engascha per...

- la distgargia fiscala da las famiglias.
- spazi da viver pajabel.
- ina meglra cumpatibilitad da famiglia e professiun.
- structuradas dal di che sustegnan la famiglia.
- ina tgira d'uffants complementara a la famiglia.

GEA a la participaziun da la giuventetgna

La giuventetgna è noss avegnir. Nus promovain e sustegnain ella en il svilup individual.

L'Alleanza dal Center Grischun s'engascha per...

- la furmaziun politica gia durant il temp da scola obligatoric.
- in'organisaziun dal temp liber attractiva, cunzunt en la periferia.
- pussaivladads da furmaziun e da perfecziunament individualas e modernas en la proxima vischinanza dal lieu da domicil.
- ina participaziun responsabla a la societad.

GEA a la diversidad culturala en il Grischun

La diversidad culturala e linguistica è caratteristica per il chantun Grischun. Ella è in element indispensabel da nossa vita da cuminanza.

L'Alleanza dal Center Grischun s'engascha per...

- il sustegn e la promoziun da las uniuns.
- il mantegniment e la tgira da las trais linguas chantunalas.
- la conservaziun ed il svilup da nossa cultura populara e da nossas tradiziuns.
- la promoziun da la lavur culturala professionala.

GEA a la furmaziun orientada a la pratica

Furmaziun e cun quai savida ed abilitad professionala decidan davart il futur da nossa societad, en spezial davart quel da nossa giuventetgna.

L'Alleanza dal Center Grischun s'engascha per...

- ina furmaziun orientada a la pratica.
- puschidas da furmaziun decentralas d'auta qualitat en tut las regiuns linguisticas e sin tut ils stgalims da furmaziun.
- il barat tranter las differentas regiuns linguisticas grischunas.
- pussaivladads da furmaziun e da perfecziunament individualas.
- ina vasta furmaziun da basa ed in emprender ed instruir cuntinuant orientà a las fermezzas.
- models da furmaziun moderns.
- il rinforzament dal sistem da furmaziun dual.

GEA a la sanadad ed al provediment social

L'infrastructura medicinala, las purschidas da tgira ed il provediment social decentral contribueschan considerablmain ad in'urbarisaziun da l'entir chantun Grischun.

L'Allianza dal Center Grischun s'engascha per...

- in provediment da sanadad decentral manaivel dals burgais cun prestaziuns d'alta qualidad dals ospitals, da las chasas d'attempads e da tgira e da la spitex.
- la promoziun dal turissem da sanadad.
- in agir en atgna responsabladad en il rom da las pussaivladads individualas per distgargiar il sistem da sanadad.
- in process simplifitgà per la reintegraziun en il mintgadi da lavur ed en la societad.
- cundiziuns da lavur modernas per il personal da sanadad.

GEA a la politica da generaziuns

Sin fundament da la midada demografica èsi oz pli che mai impurtant da sviluppar e promover projects e furmas da la societad che cumpiglian pliras generaziuns.

L'Allianza dal Center Grischun s'engascha per...

- ina convivenza da pliras generaziuns.
- la distgargia fiscala da personas che tgeran confamigliars.
- la promoziun da cuminanzas d'abitar cun personas da differentas generaziuns.
- ina pli gronda stima da la lavur voluntara e megras cundiziuns per quella.

Economia

GEA a la creaziun da valor regionala

In svilup economic persistent è indispensabel per il Grischun, sche nus vulain garantir la qualitat da viver e la segirtad sociala da l'entira populaziun e dar er en l'avegnir ina perspectiva a noss chantun muntagnard.

L'Alleanza dal Center Grischun s'engascha per...

- la promoziun da las interpresas pitschnas e mesaunas.
- la comercialisaziun da products locals per l'export.
- la stgaffiziun da cundiziuns da lavur e da vita interessantas.
- l'eliminaziun d'obstachels d'in stadi centralistic che na tegnan betg quint da las particularitads dal Grischun.
- cooperaziuns tranter las interpresas, ils singuls secturs economics, las instituziuns da furmaziun e las regions vischinas.
- il transfer da cumpetenzas, savida e tecnologias tranter instituts da perscrutaziun ed interpresas.
- la justia fiscala sco premissa centrala per la pasch sociala e regions cumpetitivas.
- la promoziun intenziunada d'interprendidras giuvnas e d'interprendiders giuvens.
- cleras cundiziuns da basa ecologicas, economicas e socialas sco fundament per la libertad d'interpresa.

GEA al turissem

Il pli grond chapital dal Grischun è sia cuntrada natirala e culturala incunparabla ch'è a medem temp spazi vital ed economic.

L'Alleanza dal Center Grischun s'engascha per...

- il sustegn d'occurenzas grondas internaziunalas en ils secturs sport, congress e cultura.
- la promoziun dal turissem durant l'entir onn.
- mesiras per megliar e sustegnair purschidas confurmas al martgà che promovon las pernottaziuns.

- cundiziuns favuraivlas, cunzunt proceduras da permissiun simplifitgadas per la construcziun d'infrastructura turistica.
- ina collavuraziun pli intensiva dal turissem e da l'agricultura.
- la midada d'utilisaziun d'anteriurs edifizis agriculs.

GEA ad in'agricultura indigena

Puras e purs grischuns adempleschan numerusas incumbensas irremplazzablas: ellas ed els mantegnan e tgiran la cuntrada natirala e culturala, produceschan victualias regionalas da gronda qualitat e segireschan la colonisaziun decentrala dal Grischun sco era dal spazi da lavur e dal spazi cultural ed economic rural.

L'Alleanza dal Center Grischun s'engascha per...

- in'agricultura multifunziunala ed innovativa ch'è conscienta da l'ambient e dal clima.
- ina convivenza e chapientscha vicendaivla da regiuns agriculas ed urbanas.
- ina produczion ecologica da victualias.
- il rinforzament da products regionalas d'auta qualitat.
- il mantegniment da surfatschas da produczion agriculas en vista a la segirezza alimentara da la Svizra e la preservaziun da las basas d'existenza per ils manaschis.
- l'autonomia dal Chantun en connex cun la schluppettata d'animals da rapina gronds che pericliteschan evidentamain la cultivaziun da nossas alps.
- ina segirada sociala equivalenta per las puras.
- entradas segiras per las puras ed ils purs en il territori da muntogna ed en la regiun da la val.
- la promoziun da la tgira da la cuntrada culturala.
- la regulaziun da las populaziuns d'animals da rapina sco dal capricorn.

GEA a l'energia regenerabla e durabla ed ad ina natira intacta

Il diever persistent da nossas resursas è indispensabel per las abitantas ed ils abitants dal Grischun.

L'Alleanza dal Center Grischun s'engascha per...

- la promoziun e l'extensiun d'energias natirals regenerablas.
- il diever effizient da la forza idraulica e d'ulteriuras energias regenerablas.
- ina protecziun da la cuntrada, da la natira e dal maletg dal lieu che permetta da far diever d'energia regenerabla.
- ina bilantscha climatica neutrala dal Grischun l'onn 2050; energias regenerablas, dapli efficienza energetica e mesiras da spargnar energia duain evitar l'acquist supplementar da carburants fossils.
- ina mobilitad effizienta cun funtaunas d'energia durablas.
- mesiras per reducir il sfarlattim da victualias.

Stadi e politica

GEA a fermas vischnancas autonomas

Il chantun Grischun ha trais plauns: chantunal, regional e communal. Da questa structura dal stadi stuain nus avair quità. Las vischnancas èn enconuschentas per lur gronda autonomia. Quai garantescha che las incumbensas vegnan ademplidas a moda effizienta, speditiva e manaivla dals burgais.

L'Alleanza dal Center Grischun s'engascha per...

- per fermas vischnancas autonomas.
- per in adempliment decentral da las incumbensas.
- cunter ina centralisaziun zuppada.
- per la decentralisaziun da l'administraziun chantunala.
- per regions che servan a las burgaisas ed als burgais.

GEA a finanzas equilibradas

Finanzas equilibradas èn il fundament d'in stadi competitiv e d'ina societad solidarica. La finamira sto esser quella da tegnair a bass ils debits e da cuntanscher a media vista rendaquints equilibrads en cumbinaziun cun in clima fiscal attractiv.

L'Alleanza dal Center Grischun s'engascha per...

- finanzas publicas equilibradas che mantegnan la libertad d'agir finanziaia dal Chantun.
- ina politica fiscala attractiva e la distgargia finanziaia, en spezial da famiglias e d'interpresas pitschnas e mesaunas.
- l'eliminaziun dals dischavantatgs per pèrs maridads.
- ina politica d'investiziun cun cleras finamiras, anticiclica, decentrala e persistenta.
- per ch'i vegnia respectà consequentamain las limitas directivas pertutgant la politica da finanzas.

GEA a dapli segirtad ed ad ina giustia effizienta

Ina da las incumbensas principalas dal stadi è da garantir segirtad, pasch ed urden. Stabilitad e segirtad èn facturs-clav ed avantatgs centrals per l'attractivitat dal chantun Grischun.

L'Alleanza dal Center Grischun s'engascha per...

- il cumbat speditiv, effizient e manaivel dals burgais da criminalitad, turissem criminal e cybercrime.
- mesiras da prevenziun e d'intervenziun spezialas sin il champ da la protecziun dals uffants.
- in equipament modern, ina scolaziun confurma al temp e cundiziuns da lavur attractivas per la Polizia chantunala e la Polizia communal.
- ina giustia effizienta e consequenta.
- in cumbat resolut dal diever abusiv d'asil e per l'execuziun consequenta da la legislaziun davart ils fatgs d'asil, en spezial cun accelerar ils process.
- proceduras giudizialas speditivas.
- mesiras per prevegnir a violenza psichica e fisica.
- ina distanziaziun decidida da tut las furmas d'extremissem.
- Il mantegniment dal dualissem da la Polizia chantunala e la Polizia communal.

GEA ad averturas per il traffic attractivas

Averturas attractivas per il traffic individual e per il traffic public èn premissas centralas per il svilup dal chantun Grischun. In traffic public per l'entir territori chantunal gida plinavant a cuntanscher las finamiras climaticas.

L'Alleanza dal Center Grischun s'engascha per...

- averturas attractivas per il traffic public en tut las regions dal chantun Grischun.
- in augment dal tact dal traffic public en ils centers e las aglomeraziuns.
- l'introducziun finanziabla dal tact da mes'ura sin tut las lingias da viafier en il Grischun.
- ina meglra colliaziun dal Grischun cun ils gronds centers naziunals e cun l'exteriur cunfinant.
- la dischlocaziun sin las rodaglias dal traffic da martganzia.
- ina buna e segira avertura da tut ils lieus en il chantun Grischun per il traffic individual.
- ina cumbinaziun raschunaivla dal traffic individual e dal traffic public.

